

nederlandse omroep stichting

ZIENSWIJZE VII

**Wat zijn ufo's ?
(vervolg)**

Utzending : 30 april 1972

ZIENSWIJZE VII

**Wat zijn ufo's ?
(vervolg)**

Uitzending : 30 april 1972

Gaarne vragen wij uw aandacht voor de volgende punten:

1. Teksten van vorige uitzendingen zijn niet meer verkrijgbaar, ook niet tegen betaling.
2. De teksten van de komende programma's kunnen om administratieve redenen niet automatisch worden toegezonden en moeten na iedere uitzending per briefkaart worden aangevraagd met f 1,50 aan geldige postzegels bijgeplakt. (Voor België: met insluiting van 3 internationale antwoordcoupons samen ter waarde van 24 franken).
3. Aan verzoeken om toezending van de tekst aan derden kunnen wij tot onze spijt niet voldoen.

Redactie: Jaap Jongedijk
Jack van Belle

Presentatie: Jack van Belle

Regie: Willem Witteveen

N.O.S. - Zienswijze
Postbus 4000
HILVERSUM

Presentator:

Goedenavond, dames en heren. De bijna 12.000 reacties op onze uitzending van 27 februari en de grote hoeveelheid vragen die wij van u hebben ontvangen, hebben ons doen besluiten om vanavond opnieuw aandacht te besteden aan het probleem van de ufo's, the unidentified flying objects, de niet-geïdentificeerde vliegende voorwerpen.

De vorige keer hebben wij vastgesteld dat er de laatste 25 jaar over de hele wereld honderdduizenden meldingen zijn geweest van deze vreemde vliegende voorwerpen, die zowel in de westelijke wereld als in het oostblok, regeringen, militaire autoriteiten en wetenschapsmensen voor raadsels plaatsten. En nog steeds worden deze vaak - maar lang niet altijd - op schotels gelijkende objecten boven steden en dorpen in en buiten Europa ge-signaleerd, soms ook gefotografeerd en een enkele maal gefilmd. En niet alleen individuele waarnemers hebben deze geheimzinnige vliegende voorwerpen gezien, maar af en toe werden en worden ze door duizenden mensen tegelijkertijd waargenomen, zoals bijvoorbeeld in het begin van de vijftiger jaren boven Washington, toen ze bovendien ook op de militaire radar verschenen. Van 1952 tot 1956 bestudeerde een onderzoek-commissie van de Amerikaanse Luchtmacht meer dan 10.000 meldingen. Een groot deel hiervan kon worden verklaard als zijnde sterren, planeten, meteoren, vliegtuigen, waarnemingsballons, satellieten, raketten, vogels, wolkenformaties en gaat u maar door. Maar een aantal gevallen bleef onverklaard. Daarna ontving de universiteit van Colorado in de Verenigde Staten een miljoen gulden voor een diepgaand wetenschappelijk onderzoek onder leiding van professor Edward Condon. In 1968 kwam er een lijvig rapport op tafel, het zogenaamde Condon-rapport, waarvan de conclusie luidde, dat "uit niets was gebleken, dat ufo's vliegtuigen van vreemde mogendheden zijn of dat ufo's van buitenaardse oorsprong zijn".

Vervolg presentator:

Prof. Condon achtte zijn opdracht beëindigd, hoewel hij moest erkennen, dat hij en zijn commissie een aantal goed-gedocumenteerde gevallen niet had kunnen verklaren. Diverse zeer vooraanstaande wetenschapsmensen, astronomen, natuurkundigen en ruimtevaartdeskundigen distantieerden zich echter van het rapport en verweten Condon, dat hij in opdracht van het Ministerie van Defensie het verontruste publiek zand in de ogen moest strooien. Ufo's bestaan wel degelijk, zeggen deze geleerden.

Kunnen ufo's ruimteschepen van andere planeten zijn?, zo vroegen we ons in het vorige programma af. De astronoom Chriet Titulaer zette uiteen dat in ons zonnestelsel hoogontwikkeld leven onbestaanbaar is, maar dat elders in het heelal ongetwijfeld talloos veel beschavingen moeten bestaan. De afstanden tussen hen en ons zijn echter zo onvoorstelbaar groot, dat zelfs wanneer men met de lichtsnelheid - 300.000 km. per seconde - zou kunnen reizen, die afstanden praktisch nog onoverbrugbaar zouden zijn.

De fysicus De Graaff betoogde dat de modernste natuurkunde zich het reizen met een snelheid van 300.000 km. per seconde nauwelijks kan voorstellen. Onze snelste raket haalt negen km. per seconde en heeft dus 100.000 jaar nodig om de dichtstbijzijnde ster te bereiken. Maar wie zal zeggen of onbekende beschavingen ergens in het heelal ons niet ver vooruit zijn in de beheersing der natuurwetten, aldus twee andere gasten in ons programma.

De psycholoog Van Praag zag de ufo meer als een parapsychologisch verschijnsel, dus stammend uit een andere werkelijkheid, uit een - wat hij noemde - verruimd waarnemingsveld. Bovendien lanceerde hij de hypothese, dat de ufo's een soort projecties zijn, signalen die van zeer ver uit de ruimte komen en zich bij ons manifesteren op de manier, zoals ik hier in Hilversum bij u thuis in

Vervolg presentator:

uw huiskamer ben. Ik ben er op dit ogenblik, maar ik ben er toch ook eigenlijk niet.

Dames en heren, vanavond in de studio wederom de Belgische auteur en journalist Julien Weverbergh, schrijver van het boek "Ufo's in Oost en West" en vurig verdediger van het bestaan van ufo's.

Vervolgens drs. Chriet Titulaer, astronoom en aanhanger van de voor het verschijnsel ufo nogal negatieve conclusies van het Condonrapport.

En tenslotte de psycholoog en publicist drs. H. van Praag.

Dames en heren, wij hebben uw vele vragen een beetje in onderwerpen verdeeld en gelijksoortige vragen bij elkaar gevoegd. Er is "voor elck wat wils" en weest u daarom niet te erg teleurgesteld als uw speciale vraag nu net niet aan de orde zou komen. Wij gaan eerst even een aantal algemene zaken bespreken.

Chriet, als ik met jou mag beginnen. Er zijn enorm veel mensen geweest die hebben geschreven: de heer Titulaer heeft gezegd dat de dichtstbijzijnde ster 3 miljoen lichtjaar van ons verwijderd is.

Drs. Titulaer:

Nou, dat was een verspreking. De dichtstbijzijnde ster heet Proxima. Hij staat in het sterrenbeeld Centaurus. De afstand tot die ster is vier en een half lichtjaar. In het vorige programma zei ik inderdaad drie miljoen lichtjaar. Dat was helemaal fout. Dat was een veel te grote afstand. De correcte afstand tot de meest nabije ster is vier en een half lichtjaar.

Presentator:

Nou, dat is duidelijk, zou ik zeggen. Een ander punt, Chriet, is dat ik erg veel reacties heb gekregen op jouw uitspraak, dat je alleen in een ufo gelooft als je er zelf een gezien hebt. Daar zijn stortvloed van brieven op binnengekomen. Wil

Vervolg presentator:
je daar even commentaar op geven?

Drs. Titulaer:
In zijn algemeenheid is het natuurlijk zeker niet waar, dat ik alleen maar geloof wat ik zo zie. In mijn leven maak ik, misschien wel onbewust, een onderscheid tussen geloof en wetenschap. Zo geloof ik bijvoorbeeld in het bestaan van een God. Wat ik in de wetenschap ontmoet, dat benader ik kritisch. Een conclusie en een publicatie moeten verificerbaar zijn. Er zijn waarnemingen gedaan waarop de interpretatie gebaseerd is. In het algemeen zal ik niet twijfelen aan de wetenschappelijke objectiviteit van waarnemingen, die er gedaan zijn en bij de ufo's heb ik, ik zou eigenlijk zeggen, helaas een andere ervaring opgedaan. Onder de meldingen vinden we duidelijk bedrog en ook onjuiste beschrijvingen.

Presentator:
Ja. Kijk eens even naar de monitor. Hier zie je nu bijvoorbeeld een foto die ons toegestuurd is door een kijker. Hij is vorig jaar gemaakt in de Pyreneeën.

Drs. Titulaer:
Nou, als ik deze foto zou maken, zou ik weten dat er zeer typische wolkenvormen voorkomen. Dit is dus een wolk. Juist dit soort meldingen die worden ingestuurd als zijnde ufo's, noodzaken mij gewoon om kritisch te zijn en om te zeggen: deze mensen weten zo weinig over afwijkende wolkenvormen, dat ik het op een gegeven moment zelf wil zien. Maar ik heb daar wel een kanttekening bij gemaakt. Ik heb dat gerelativeerd door te zeggen: als Wim de Graaff er één ziet, dan geloof ik er ook in. En met "Wim de Graaff" bedoelde ik eigenlijk gewoon die hele categorie objectieve wetenschappelijke onderzoekers.

Presentator:
Ja, ja. Nou, ik geloof dat je keurig antwoord hebt gegeven. Heeft een van u nog behoefte om hierop te reageren? Mijnheer Weverbergh?

Hr. Weverbergh:
Ik wou toch wel graag er aan toevoegen, dat er catalogi bestaan van objectieve waarnemers, zoals u ze noemt, die inderdaad ufo's hebben waargenomen. Met heel precieze gegevens van azimut, van de bepaalde hoogte waarop ze genomen zijn en radarvisueel tegelijkertijd; dus echt van beroepswaarnemers. U heeft er maar gewoon de catalogi op na te slaan om die natuurlijk te vinden.

Drs. Titulaer:
Meneer Weverbergh, de foto die we net hebben gezien van die wolk boven de Pyreneeën, kun je zo opnemen in een catalogus. En dan kun je hoogte, azimut en richting allemaal opgeven. Dat lijkt dan een erg mooie en objectieve melding, terwijl hij niets voorstelt. Het is een doodgewone wolk. Laten we dus heel voorzichtig zijn met het definiëren van het begrip "wetenschappelijk" en "objectief" in dit verband.

Presentator:
Ja, wetenschappelijk en objectief. Er zijn, meneer Weverbergh, een heleboel kijkers geweest, die hebben gezegd: in uw boek heeft u nogal uitvoerig tegen het Condon-rapport geschreven. Nu hebben we de vorige keer, doordat we een erg overladen programma hadden, niet zo erg veel aandacht meer na het filmpje aan het Condon-rapport kunnen besteden. Veel kijkers hebben gezegd: zou meneer Weverbergh toch nog eens willen toelichten wat zijn bezwaren nu zijn tegen dat Condon-rapport en ze hebben met name gewezen op het boek van dr. Saunders, die een van de mensen uit het team van Condon was en die zich later gedistantieerd heeft van het rapport in zijn boek "Ufo's, yes".

Vervolg presentator:

Mag ik u even gelegenheid geven om daar wat over te zeggen?

Hr. Weverbergh:

Ja, dan moet u weten dat het Condon-rapport het belangrijkste document over ufo's is dat tot op heden bestaat en dat het ontstaan is onder druk van de openbare opinie. Rond het jaar 1966 werden er zoveel waarnemingen gedaan en verklaarde de Air Force zomaar achteloos allerlei verhalen en spuide zoveel verhalen, dat op zeker ogenblik een Senaats-commissie stelde dat een wetenschappelijk team niet-verklaarde of niet-verklaarbare ufo-rapporten onder handen zou moeten nemen om daarvoor een verklaring te vinden. Men heeft die opdracht toen aan diverse universiteiten aangeboden en diverse universiteiten hebben dat aanbod afgewezen. Eén universiteit heeft dat wel aanvaard, namelijk Colorado, en als leider van het project zou Edward Condon fungeren. Waarom dat precies door Condon aanvaard geworden is, is tot op heden nog altijd een mysterie en is niet opgelost. Vanaf het begin zat het onderzoek zelf, zat het team vol tegenstrijdigheden, vol ruzies, vol onmogelijkheden, kortom: er was geen eenheid in het team te vinden, die het twintig jaar oude probleem op een objectieve manier zou aanpakken. Toen werd op een gegeven ogenblik een memorandum van de projectleider, Condon, achterhaald, gevonden, gepubliceerd, waarin hij zei, dat het Condon-team het ufo-probleem zou bestuderen, naar buiten toe of het een objectieve studie was (naar het publiek toe dus), terwijl innerlijk aan de wetenschappelijke commissie of aan het wetenschappelijk establishment duidelijk gemaakt zou moeten worden, dat ze eigenlijk de hele zaak niet zo erg au serieux zouden nemen. En omdat dat memorandum gepubliceerd is geworden, is er zo'n enorme discussie en ruzie ontstaan, dat dr. Saunders

Vervolg hr. Weverbergh:

- die één van de belangrijkste medewerkers was aan het project omdat hij tegelijkertijd fysicus en psycholoog en statisticus is - zich niet gedistantieerd heeft, maar doodgewoon door de leider van het project, door Condon, ontslagen is geworden. Wanneer we nu dat rapport bekijken, dan zijn daar op twee vlakken opmerkingen over te maken. Ten eerste: hoe het rapport gemaakt is en ten tweede: wat de conclusies betreft. Hoe het rapport gemaakt is, zit namelijk zo in elkaar. Een aantal specialisten -hetzij radarspecialisten, hetzij mensen die gespecialiseerd waren in astronomica - kreeg opdracht een aantal rapporten te bekijken. Ieder van die mensen heeft een conclusie neergeschreven naar aanleiding van een onderzocht geval, waarna Condon een algemene conclusie heeft neergeschreven over al wat die ploeg rond hem aan werk heeft gepresteerd. Wat het onderzoek nu zelf betreft: om te beginnen is er minder onderzocht dan 1% van de gevallen die in het Amerikaanse leger zelf in de dossiers aanwezig waren. De algemene conclusies hebben dus betrekking op minder dan 1% onderzochte gevallen en dat heeft statistisch geen waarde. Verder is er veel te veel aandacht besteed aan het gerucht in plaats van aan het werkelijke onderzoek. De meest markante gevallen zijn niet onderzocht geworden en de gevallen die wel onderzocht zijn geworden, dat is achteraf met contra-analyses aangetoond, zijn niet altijd op een strikt wetenschappelijke wijze onderzocht geworden. Een heel belangrijke zaak is nog, wat het onderzoek betreft, dat het rapport geen namen, geen data of personen geeft bij de meest belangrijke gevallen, die nochtans alleen in de werkelijke ufo-literatuur wel volledig met naam, data en persoon en zo gepubliceerd zijn geworden.

Presentator:

Chriet, ik geef jou even heel kort de tijd om hier-

Vervolg presentator:
op te reageren.

Drs. Titulaer:

Dat een onderzoek van minder dan 1% van de gevallen niet relevant zou zijn, bestrijd ik ten zeerste. Als één geval grondig wordt onderzocht en er wordt aangetoond, dat werkelijk wezens van andere planeten de aarde hebben bezocht, dan hoef je in feite niet eens meer een ander geval te onderzoeken. Zelfs als dat ene geval dan minder dan een pro mille is. Met die ene procent, ben ik het helemaal niet mee eens. Verder vergeet de heer Weverbergh, dat er een commissie uit de Academie voor Wetenschappen, die toch een vrij objectief orgaan is in de Verenigde Staten, dit rapport heeft doorgenomen met de bedoeling om dit al dan niet te accepteren voor publicatie door die Academie. Ze hebben dat niet alleen geaccepteerd voor publicatie, ze hebben zelfs de aanbevelingen van de commissie onderschreven, omdat ze overtuigd waren van de integriteit en de hoge waarde van dit werk. En dat is een heel belangrijk argument vóór de hoge wetenschappelijke waarde van dit onderzoek.

Presentator:

Goed. Ik wilde het eigenlijk hierbij laten, tenzij u nog iets op het hart heeft.

Hr. Weverbergh:

Eén ding wou ik graag nog zeggen. In dat rapport schrijft Condon zelf (dat is vaak over het hoofd gezien): "Wetenschapsmensen moeten a priori geen autoriteiten accepteren en ik zou wensen dat dit ook niet gebeurt met mijn rapport". Dat maakt, dat ondertussen al heel belangrijke wetenschapsgroepen als de American Association for Advancement of Science zich gedistantieerd hebben van het rapport, maar wat nog veel belangrijker is: de beroepsvereniging voor astronomen in Amerika heeft het

Vervolg hr. Weverbergh:

rapport zeer grondig onderzocht en heeft, wat u net zegt, de waarde erkend van het werk, maar zich wel afgezet tegen de algemene besluiten van Condon, die vaak in strijd zijn met de 30% niet-verklaarde gevallen in het rapport zelf.

Presentator:

Heren, ik stap nu af van het Condon-rapport. Dames en heren, we hebben de vorige maal in onze uitzending dr. Wim de Graaff gehad, lector in het ruimteonderzoek aan de Utrechtse universiteit en bovendien verbonden aan het Laboratorium voor Ruimteonderzoek. Wij hebben een aantal vragen van kijkers aan de heer De Graaff voorgelegd.

FILM

Presentator:

Hoe staat het met de ontwikkeling van nieuwe energiebronnen waarmee hogere aanvangssnelheden van ruimtevaartuigen zouden kunnen worden bereikt?

Dr. De Graaff:

Er wordt de laatste tijd gewerkt aan verschillende nieuwe soorten raketmotoren, waarbij kernenergie gebruikt wordt als warmtebron en aan motoren, gebaseerd op elektrische versnelling van brandstoffen. Voorlopig zijn die nog niet in een zodanig stadium dat ze bruikbaar zijn voor grote projecten, maar het ziet er ongetwijfeld naar uit dat dat in de toekomst wel het geval zal kunnen zijn.

Presentator:

Is het waarschijnlijk, dat we in de toekomst de zwaartekracht zullen kunnen opheffen?

Dr. De Graaff:

Meneer Van Belle, de natuurwetten, zoals ook die van de aantrekkingskracht en de zwaartekracht

Vervolg dr. De Graaff:

worden niet gemaakt door mensen en ze kunnen ook niet door mensen worden opgeheven. Alles wat we kunnen doen, is constateren dat ze bestaan en ze opmeten en ermee werken. Het lijkt mij, met wat we er nu van weten, uitermate onwaarschijnlijk dat we zo'n kracht ooit echt kunnen opheffen, afschermen.

Presentator:

Er waren nogal wat vragen over die kwestie van de lichtsnelheid. Wat gebeurt er met een levend organisme, dat de lichtsnelheid benadert?

Dr. De Graaff:

Volgens de huidige inzichten in de relativiteitstheorie maakt het voor een levend organisme geen verschil wat voor een snelheid hij heeft ten opzichte van andere voorwerpen. Het enige punt is, dat wel lijkt vast te staan, dat een organisme dat ten opzichte van andere organismen of voorwerpen met hoge snelheid beweegt en aan hoge versnelingen is onderworpen, dat dat langzamer ouder wordt, dat de tijd daar dus langzamer voor lijkt te lopen dan voor die andere voorwerpen.

Presentator:

Maar wat zou er nu gebeuren met dode, maar ook vooral met levende stof, als die lichtsnelheid bereikt wordt?

Dr. De Graaff:

Alweer volgens die huidige inzichten kan dat niet, is het niet mogelijk voor materiële voorwerpen of lichamen om de lichtsnelheid te bereiken, laat staan overschrijden. Ze kan hooguit benaderd worden.

Presentator:

Er zijn nogal wat vragen geweest over de fotonen. Misschien kunt u eerst even zeggen: wat zijn

Vervolg presentator:

fotonen?

Dr. De Graaff:

Wel, licht is een verschijnsel dat twee aspecten kent: een golfkarakter en een deeltjeskarakter. Het komt voor in kleinste hoeveelheden. Die deeltjes noemen we fotonen. Ze zijn te constateren bijvoorbeeld bij het foto-elektrisch effect, belichtingsmeters en zo. Dat is wat we onder fotonen verstaan.

Presentator:

Ja. Nu was één van de vragen: is het denkbaar dat fotonen buiten ons zonnestelsel een grotere snelheid hebben dan de ons bekende lichtsnelheid?

Dr. De Graaff:

Nou nee. Er is tot nu toe geen enkele aanwijzing dat ons zonnestelsel, onze plaats in het heelal dus, wat dat betreft een uitzonderingspositie zou innemen. Er is niets wat er op wijst, dat de lichtsnelheid hier een andere waarde zou hebben dan ergens anders in het heelal.

Presentator:

Veel vragen zijn er geweest over de dematerialisatie van de stof. Ik wilde u vragen: is dematerialisatie van de stof als natuurkundig verschijnsel denkbaar in de toekomst?

Dr. De Graaff:

Sterker, meneer Van Belle, het komt voor als natuurkundig verschijnsel. Het is een onderdeel van de relativiteitstheorie van Einstein, dat materie in energie, bijvoorbeeld stralingsenergie, kan worden omgezet en omgekeerd. En dat gebeurt ook inderdaad in de natuurkunde. Alleen, die omzetting is aan strenge wetmatigheden gebonden. En een beheersing daarvan in de zin van dat men

Vervolg dr. De Graaff:

hele voorwerpen of lichamen op die manier op de ene plaats in straling kan omzetten en op een heel andere plaats tevoorschijn kan toveren, dat lijkt weer bijzonder onwaarschijnlijk.

Presentator:

Naar aanleiding van wat u in het vorige programma heeft gezegd, zijn er erg veel mensen geweest die hebben gezegd: ja, wij spreken voortdurend over de huidige stand van de wetenschap, maar proberen wij nu op dit ogenblik niet veel te verklaren (of te ontkennen, kun je ook zeggen) aan de hand van een wetenschap, die in feite nog uiterst ontoereikend is. En zouden we dus, wat de toekomst betreft, niet wat voorzichtiger moeten zijn in ons oordeel als we zeggen: dat kan niet en dat zal waarschijnlijk nooit kunnen?

Dr. De Graaff:

Ja, meneer Van Belle, misschien wel. Maar u moet bedenken: wetenschap, in ieder geval natuurwetenschap, dat is toch in feite niets anders dan het waarnemen van verschijnselen en het proberen om die verschijnselen met theorieën te verklaren. Wat wij doen, dat is dat we een groot aantal verschijnselen waarnemen, metingen verrichten betreffende die verschijnselen en dan kijken of er een theorie is, die die verschijnselen kan verklaren en zo mogelijk nieuwe verschijnselen kan voorspellen. Natuurlijk kunnen er altijd nieuwe verschijnselen worden waargenomen en kunnen er altijd nieuwe theorieën worden opgesteld om die te verklaren. Maar het lijkt nauwelijks mogelijk dat bestaande waarnemingsfeiten daarmee ondersteboven kunnen worden gegooid, bijvoorbeeld door het aannemen dat de zwaartekracht niet meer zou werken of heel anders zou werken. Maar ik dacht dat de wetenschap conservatief is in die zin, dat ze zich graag met goede argumenten van de onjuistheid van bestaande opvattingen laat overtuigen.

Vervolg dr. De Graaff:

Zeker als die opvattingen door een groot aantal andere waarnemingen worden bevestigd.

EINDE FILM

Presentator:

Ja, dat laatste is een punt geweest in nogal wat brieven van u, dames en heren. Die bevestiging door de wetenschap en de vraag naar de onbevooroordeeldheid van de wetenschap. Ik heb nogal wat brieven gelezen van mensen, die vinden dat de wetenschap bevooroordeeld is. Men zegt: er kan niet bestaan, wat niet mag bestaan. Terwijl, zeggen een hoop mensen, er aan de andere kant vele zeer vooraanstaande wetenschapsmensen zijn, die zich vóór het geloof in en vóór het bestaan van ufo's hebben uitgesproken. Nu wilde ik hier niet te lang bij stilstaan. Misschien wil één van de heren heel kort even reageren op die bevooroordeeldheid van de wetenschap.

Hr. Weverbergh:

Ik vind dat die bevooroordeeldheid ten opzichte van ufo's gerechtvaardigd is geweest. Het is zulk een ongewoon verschijnsel, dat alleen een heel langzame en heel omzichtige benadering van wetenschapsmensen gerechtvaardigd is. Ik onderschrijf hier bijvoorbeeld wat Hynek heeft gezegd, die 25 jaar lang consultant is geweest van het Amerikaanse luchtleger en die pas na 18 jaar heeft gezegd: Ufo's bestaan. Men vroeg hem toen: En waarom heeft u dan 18 jaar gewacht? Waarop Hynek gezegd heeft: Een geleerde mag pas "wolf" roepen als hij zeker is dat er een wolf in het bos is.

Presentator:

Ja. Dus met andere woorden: voorzichtigheid. Hier ziet u nog een spotprentje, dat indertijd in één van de kranten is verschenen, waarin dat nog

Vervolg presentator:

eens een keer wordt uitgebeeld. Maar heren, ik wilde hier eigenlijk vanaf stappen, want ik heb een andere belangrijke categorie van vragen, namelijk de vragen over de tijd. Er zijn veel mensen geweest die hebben gezegd: is het denkbaar dat de astronauten uit een andere tijd zouden komen? Is het denkbaar - dat zijn misschien mensen die erg veel science fiction boeken hebben gelezen - is het denkbaar dat de tijdsbarrière zou kunnen worden doorbroken? Ik zou aan Van Praag willen vragen om daar eens iets over te zeggen, over dat hele probleem van die tijd. Ga je gang.

Drs. Van Praag:

Ja, dan zou ik eigenlijk eerst willen beginnen met te onderschrijven wat De Graaff gezegd heeft: dat we uitermate voorzichtig en omzichtig moeten zijn met het aannemen van nieuwe hypothesen. Als ik nu een paar punten naar voren breng over de mogelijkheden van een ander tijdsbegrip, dan wil ik met nadruk stellen, dat ik dat op zichzelf nog buiten het probleem van de ufo's stel, nl. als een zuiver methodologisch probleem. De Graaff zei reeds, dat uit de relativiteitstheorie blijkt, dat door sommige theoretici afgeleid wordt, dat een persoon die zich heel snel beweegt ten opzichte van anderen, daardoor minder snel oud wordt. We zien in een boek van Gamow ook een aardig plaatje van een man die een reis door het heelal gemaakt heeft en die door zijn veel ouder uitziende kleindochter met "grootvader" begroet wordt. Het is natuurlijk een satirisch prentje, maar het maakt duidelijk dat tijd relatief is. Een andere, Russische, astronoom heeft een theorie opgesteld, dat er een multi-dimensionaal heelal bestaat en dat als we vanuit die multi-dimensionale werkelijkheid zouden overgaan naar een minder dimensionale werkelijkheid zoals wij die kennen, dat het denkbaar is, dat we met andere tijdsbegrippen moeten

Vervolg drs. Van Praag:

werken. Je kunt het een beetje voorstellen als iemand, die een stuk van een schaakbord opneemt en naar een ander vakje toebrengt. Vanuit het schaakbord gezien is dat een volstrekt onbegrijpelijke beweging, omdat die zich in een andere dimensie afspeelt, terwijl het toch een reële beweging is. Zo zijn er dus bewegingen denkbaar, die zich afspelen in een hogere dimensionaliteit. Een andere vraag waar veel over is geredeneerd, is: zouden er ook snelheden kunnen bestaan die niet aan de tijd gebonden zijn op een bepaalde manier of zouden er bewegingen kunnen bestaan, die buiten de tijd vallen?

In dat opzicht kan men bijvoorbeeld denken aan paranormale ervaringen, zoals telepathie, telekinese, enz., waarvan sommige theoretici aannemen dat die tijdloos zijn. Dat geeft natuurlijk natuurkundig grote problemen, maar het hoeft daarom niet onmogelijk te zijn. En zouden we een paranormale verklaring voor de ufo's aannemen, dan zouden deze redeneringen wel eens van betekenis kunnen zijn.

Een volgend punt, waar ik even op wijzen wil, is dat een aantal theoretici op het ogenblik aan de ontwikkeling bezig is van een hoger eenheidsbegrip in de natuurwetenschappen, waarin het energie- en het informatiebegrip tot een hogere eenheid informatie-energie samengebracht worden. We hebben iets dergelijks al eerder meegemaakt met massa-energie, waardoor de overdracht van materie naar energie en omgekeerd, de zogenaamde dematerialisatie, mogelijk is geworden. Indien inderdaad informatie en energie tot een hogere eenheid gebracht kunnen worden, en dat is op zichzelf denkbaar, dan is het ook denkbaar dat de snelheidsformule, die maximaal gezien wordt in de energiewereld, namelijk die van het licht, op een bepaalde logaritmische wijze vergroot zou moeten worden doordat het element bit , het informatie-element, daar als een soort macht in zou moeten

Vervolg drs. Van Praag:
worden verrekend.

Presentator:
Niet te moeilijk, hè?

Drs. Van Praag:
Ja. Laat ik het dus zo zeggen: de c is op het ogenblik de grootste snelheid die we aannemen in het heelal, nl. 300.000 km. per seconde ongeveer. Indien het mogelijk is, dat er energie-informatie bestaat, dan is het denkbaar dat er nog een macht van die snelheid, dus een zoveelste macht, dus cxcxc zou kunnen bestaan. Dat is het enige wat we daarvan zouden kunnen zeggen. En het is tenslotte ook altijd denkbaar, ook al heeft De Graaff dit zoëven ontkend, dat er deeltjes bestaan die sneller zijn dan fotonen. Het is misschien toch goed erop te wijzen, dat de uitspraak uit de relativiteitstheorie dat de lichtsnelheid de grootste snelheid in het heelal is, eigenlijk niet voortkomt uit iets wat Einstein wetenschappelijk heeft vastgesteld, maar waar hij niet bovenuit kwam. Het is een soort onmacht. Er is geen mogelijkheid, bij wijze van spreken, om een grotere snelheid ook vast te stellen, omdat we licht altijd met licht meten. En het is zeker niet onmogelijk, dat er snellere deeltjes dan fotonen bestaan. En als die bestaan, is het ook zeker mogelijk om nieuwe technieken van fotograferen (dat dan niet fotograferen, maar anders zou heten), te ontwikkelen met die snellere deeltjes. Tenslotte is het niet helemaal wetenschappelijk verwerpelijk – ik zeg dat met grote schroom, omdat de science fiction zich makkelijk van deze dingen heeft meester gemaakt – dat de tijdsbarrière doorbroken wordt op een heel andere wijze dan de geluidsbarrière, doordat de volgorde in de tijd bijvoorbeeld omgekeerd wordt. Feynman heeft dat bijvoorbeeld reeds ontdekt voor elektronen, maar die spreekt van een negatieve tijd, waar – om zo te zeggen – het gevolg er eer-

Vervolg drs. Van Praag:
der is dan de oorzaak. Zodra je dus met een heel ander soort tijdsbegrip gaat werken – en we zijn er op het ogenblik mee bezig om dat opnieuw te doordenken – is het zeker denkbaar, dat er andere tijden, ook in het heelal, zullen geconstateerd worden. Maar op het ogenblik staat van al deze dingen nog niets vast en dat wil ik wel met de grootste nadruk even stellen.

Presentator:
Dank je wel. Ik kan me voorstellen, dat er thuis wel een hoop mensen zitten te kijken, die zeggen: nou, dat gaat mij boven mijn pet. Dames en heren, het gaat mij voor een groot deel ook boven mijn pet, als u dat een troost kan zijn, maar er zijn natuurlijk altijd een heleboel mensen, die ook wetenschappelijk met deze dingen bezig zijn en die het waarschijnlijk toch wel erg interessant vinden wat Van Praag heeft gezegd. Ik wil daar nog even bij aansluiten door u te wijzen op een boek, dat niet zo lang geleden verschenen is, van dr. P. J. Zwart: "Het mysterie tijd". Ook niet een simpel boek voor een regenachtige namiddag, maar wel een bijzonder boeiende beschouwing over allerlei tijdsproblemen. Ik kan het u aanraden. Dan kom ik nu aan een heel ander chapter: we hebben namelijk diverse vragen gekregen die betrekking hebben op meteorologische zaken. Zaken, die het weer betreffen. Ik wil u twee dingen even noemen. We hebben in ons vorige programma de familie Prins gehad, bestaande uit vader, moeder en twee zoons, die in september vorig jaar met hun boot in de Wieringermeer vertoevend, twee heldere lichtbolletjes in de lucht zagen, die op een gegeven moment samensmolten, razend snel naar elkaar gingen, daalden en boven de boot, waarin de familie Prins zich bevond bleven hangen als één grote afgeplatte bol. Die bleef een tijdje hangen, bewoog zich over de boot en verdween daarna met

Vervolg presentator:

een vreemd zoemend, monotoon geluid zigzaggend in de verte.

Dat heeft een hoop mensen naar de pen doen grijpen. Iemand heeft gevraagd: zou het niet mogelijk zijn, dat er sprake is van zogenaamde meteorologische wolkenhoogtebepaling met behulp van twee sterke zoeklichten, waarvan de stralenbundels dan tot één lichtvlek worden geprojecteerd en men zo die hoogte van die wolkenformatie kan meten?

Diezelfde meneer heeft gezegd: het KNMI moet daar ongetwijfeld rapporten van hebben. Zouden het ook niet weerverkenningsvliegtuigen kunnen zijn geweest? Nu, wij hebben contact gezocht met drs. Van der Ham van het KNMI in De Bilt en we hebben hem die vraag voorgelegd. En de heer Van der Ham heeft ons het volgende geantwoord: "Het is niet juist, dat er voor de meteorologische bepaling van de wolkenbasis gebruik wordt gemaakt van twee bewegende zoeklichten. Men gebruikt maar één zoeklicht. Ook Marine, lucht- en landmacht maken geen gebruik meer van zoeklichten. Het zoemende, regelmatige geluid, dat op het einde werd gehoord, kan evenmin met een zoeklicht worden verklaard. Men zou daarbij meer aan een vliegtuig denken, maar de snelle samensmelting van twee lichtvlekken zou weer moeilijk te verklaren zijn met die vliegtuighypothese", aldus De Bilt.

Een andere vraag die ik in nogal wat brieven heb gevonden, is: zouden die vliegende schotels geen "bolbliksems" kunnen zijn?

Bolbliksems zijn zeer zelden voorkomende bliksems in de vorm van een bol. Het KNMI antwoordde mij hierop: "Bolbliksems komen uitsluitend voor tijdens onweersbuien. De meeste ufo's zijn echter niet tijdens onweersbuien waargenomen en kunnen dus geen bolbliksems zijn". Kort en goed.

Heren, ik wilde over naar het volgende onderwerp; dat is een astronomisch onderwerp. Ik heb twee astronomische vragen. Eén vind ik zelf een erg

Vervolg presentator:

grappige vraag. Iemand heeft gezegd: zouden die ufo's nu niet afkomstig kunnen zijn van een planeet die aan de andere kant van de zon staat, die dezelfde omlooptijd als de aarde heeft en op gelijke afstand van de zon staat, zodat we dat ding dus nooit te zien krijgen?

Drs. Titulaer:

Dat is een erg grappige gedachte en het is ook moeilijk om dat één, twee, drie te weerleggen. Toch zouden we er meteen achter zijn gekomen als dat zo was, want zo'n andere planeet zou invloed hebben op de banen van de planeten die we wel kennen, op de banen van de manen van die planeten en op het ogenblik nog veel grotere invloed op de banen van kunstmanen. En we zouden dus onmiddellijk weten waar die planeet was en hoe zwaar hij was en ondanks het feit dat hij voor ons precies achter de zon schuil zou gaan op ieder moment, zouden we hem met grote zekerheid weten aan te geven. Dus hij bestaat zeker niet; maar het idee blijft er niet minder leuk om.

Presentator:

Ja, dat vond ik ook. Een andere kijker heeft ons gezegd: die waarnemingen van vreemde verschijnselen, met name op de maan, zijn al heel oud. Is dat zo?

Drs. Titulaer:

Dat is ook waar. Wat de maan betreft hebben we eigenlijk al honderden meldingen in de literatuur gevonden en dat zijn bijna allemaal meldingen - hier op deze foto is er één te zien: een lichtveeg - die gedaan zijn door beroepsastronomen. Deze lichtveeg is een reflectie. Dat zal in werkelijkheid zeker niet hebben bestaan, maar voor een groot aantal van die meldingen weten we nu toch wel dat ze echt zijn. Er zijn echte lichtverschijnselen geweest op die maan en die lichtverschijn-

Vervolg drs. Titulaer:

selen hebben zelfs een zekere correlatie met de afstand van de maan tot de aarde, want de baan van de maan om de aarde is niet precies cirkelvormig.

Hier is een heel rijtje van die plekjes te zien. En we weten dat de meeste van die dingen voorkomen als de afstand minimaal of maximaal is, maar nog meer als hij minimaal is. De verklaring die we daar nu aan geven, is dat er bijvoorbeeld een latente vorm van vulkanisme is, dus dat er nog gas-sen onder de maanbodem aanwezig zijn. Die gas-sen ontsnappen op het moment dat die getijdenkrachten het grootste zijn en er eventueel scheuren in de maanbodem opengaan en dan worden die gassen verlicht door de zon, zodat ze die lichtverschijnselen kunnen veroorzaken. Deze theorie is met onze moderne Apollo-middelen ook op een frappante manier bevestigd, want we zien nu ook in de trillingen, die worden geregistreerd door de seismometers die op de maan staan, dat er meer trillingen komen op het moment dat de maan minimaal dicht bij de aarde staat. Er is dus gewoon een duidelijk verband. Die dingen zijn waar, maar ze hebben dus als zodanig niets te maken met landingen op de maan.

Presentator:

Nog even een klein, bliksemsnel vraagje er achteraan. Een heleboel mensen hebben gevraagd: hebben wij nu eigenlijk - je hebt de vorige keer gezegd: het is heel voorstelbaar, dat er elders in het heelal leven bestaat - hebben wij nu enige wetenschappelijke zekerheid dat er leven in het heelal bestaat?

Drs. Titulaer:

Ik vrees dat ik toch niet zo heel snel zal kunnen antwoorden, maar ik zal het snel proberen. Theoretisch hebben we de overweging, dat er zo'n honderd miljard sterren zijn in één sterrenstelsel.

Vervolg drs. Titulaer:

We kennen in totaal 1 miljard sterrenstelsels nu al, op dit ogenblik. Dus we kennen ongelofelijk veel sterren en ieder van die sterren zal planeten kunnen hebben. En dat leidt tot overwegingen, waarbij we zeggen: er zijn zoveel planeten in het heelal, dat er zeker wel ergens leven moet voorkomen. Veel concreter zijn eventuele aanwijzingen en we hebben al twee soorten aanwijzingen. De eerste aanwijzing wijst alleen op het voorkomen van planeten. Dat zijn donkere begeleiders die we constateren bij sommige sterren. De tweede aanwijzing is nog veel leuker, want die wijst in de richting van echt leven in het heelal. Die tweede aanwijzing is de ontdekking van aminozuren in een aantal meteorieten. Er zijn de afgelopen twee jaar twee meteorieten gevonden en inmiddels is er ook een oudere meteoriet in dit onderzoek betrokken. In al deze drie meteorieten hebben ze aminozuren geïdentificeerd. Nu zijn aminozuren op zich nog geen leven, maar het zijn wel de bouwstenen voor die cellen. En deze ontdekking wijst er dus op, dat zich ook elders in het heelal leven kan ontwikkelen.

Presentator:

Daar zou je ook wel tien programma's achter elkaar over kunnen maken, want het is inderdaad een heel interessant onderwerp, maar ik moet door, want onze vraagjes wachten. Dames en heren, ik heb de vorige maal verteld, dat een zes man sterke filmploeg van de A.T.V., de Engelse commerciële televisie, die een natuurfilm aan het maken was in de Engelse Cotswolds, plotseling twee vliegende schotels zag en met grote tegenwoordigheid van geest de camera daarop richtte. Diezelfde avond nog, dat was op 26 oktober van het vorig jaar, werd het filmpje vertoond in het actualiteitenprogramma "A.T.V. -today", waarna een discussie volgde met enkele deskundigen, waaronder een vertegenwoordiger van het

Vervolg presentator:

Ministerie van Defensie. Wij hebben dat filmpje op het ogenblik hier en we laten het u, opdat u het rustig kunt bekijken, tweemaal achtereenvolgens zien. De hoogte van het vliegende voorwerp werd geschat op ongeveer 13.000 meter.

FILM A. T. V.

Presentator:

Meneer Weverbergh, wat vindt u daarvan?

Hr. Weverbergh:

Eerst dacht ik dat het een ballon was, maar toen hij aan die plotselinge beweging begon, dacht ik wel aan de beschrijving die ik gezien heb van bewegingen van niet-verklaarbare verschijnselen. Hier, deze beweging, die nu gemaakt is. Ik heb ondertussen waargenomen, dat de camera statisch was. Het kan dus geen gevolg geweest zijn van de beweging van de camera.

Presentator:

Ja, als vakmensen zeggen wij: die camera moet stil gestaan hebben.

Hr. Weverbergh:

Vreemd is natuurlijk ook weer dat verschijnen van een trail (condensatiestreek, red.), die op een gegeven ogenblik weer terugtrekt. Ziet u? En verder kan ik er ook niets over zeggen. Ik kan niet zeggen welk voorwerp dat verder zou zijn. Ik denk eerder dat de heer Titulaer daar misschien wel een theorie over heeft.

Presentator:

Komt het jou authentiek voor, Chriet?

Drs. Titulaer:

Het komt mij zonder twijfel authentiek voor, ja. Ik geloof, dat zij dit filmpje echt hebben gemaakt

Vervolg drs. Titulaer:

en dat ze dit hebben waargenomen. En ik moet je ook teleurstellen wat de verklaring betreft. Ik zou hier geen enkele verklaring zo a priori voor weten te geven. Het is voor mij verbazingwekkend.

Presentator:

Maar het is wel grappig, hè?

Drs. Titulaer:

Nou, ik weet niet of het grappig is.

Presentator:

Ja, ik vind het toch wel leuk dat we dat nu eens hebben kunnen zien.

Drs. Titulaer:

Het is boeiend.

Presentator:

Ja. Goed, dat hebben we dan weer gehad. Dames en heren, de vorige maal was één van onze gasten de heer Keukenmeester, ufoloog en vertegenwoordiger van het NICAP, één van de grote particuliere organisaties ter bestudering van ufo's. Verschillende kijkers stelden de vraag of het NICAP niet een verlengstuk van de CIA is, de Amerikaanse geheime dienst, die de bedoeling had en heeft de publieke opinie ten aanzien van ufo's op een dwaalspoor te brengen.

FILM

Hr. Keukenmeester:

Ik vind dit een zeer vreemde vraag, meneer Van Belle. Iedereen die het NICAP kent, weet dat het ongeveer 20 jaar geleden is opgericht door majoor Keyhoe, die ook vier boeken over ufo's heeft geschreven. En juist in de boeken van deze integere figuur komt duidelijk naar voren, dat de Amerikaanse doofpot-politiek belachelijk wordt gemaakt.

Vervolg hr. Keukenmeester:

Dat is dus de politiek, die erop gericht is om de belangrijkste ufo-citings (meldingen, red.) boven Amerika in de doofpot te duwen. Ik kan me dan dus onmogelijk voorstellen, dat de figuur Keyhoe met daarachter het NICAP een handlangersdienst van de Amerikaanse geheime dienst, de CIA, zou kunnen zijn. Dit komt me volkomen onwaarschijnlijk voor.

Presentator:

Een andere vraag die naar voren is gekomen, is: zijn er ooit brokstukken van ufo's gevonden, die onderzocht zijn? En zo ja, wat heeft dat onderzoek dan opgeleverd? Hoe was de samenstelling van die brokstukken? Wie heeft ze onderzocht?

Hr. Keukenmeester:

In de laatste 25 jaar zijn er inderdaad veel brokstukken en ook afvalstoffen van ufo's op de aarde neergekomen. Van die afvalstoffen is het bekendste het zogenaamde "engelenhaar". Dat is een soort zeeschuim dat uit de ufo's komt en dat in grote hoeveelheden op de aarde terecht komt. Dat is onder andere het geval geweest op het strand in Zuid-Frankrijk. Daar was het wel 3 km. lang, maar het was in tien minuten verdamppt. Dus men heeft er verder niets van aangetroffen. Wat u zegt van de brokstukken, is natuurlijk veel belangrijker. Het komt vaak voor dat ufo's in de dampkring uit elkaar spatten. En daardoor komen er dus brokstukken op de aarde terecht. Ook die zijn onderzocht. Dat is o. a. het geval geweest in Engeland en Schotland. Die brokstukken zijn gebracht naar een laboratorium in Manchester. Daar heeft men kunnen constateren, dat dit metaal het meeste leek op thalium. Nu is thalium een zeer zacht metaal, terwijl dit een keihard metaal was. Maar alle eigenschappen van deze brokstukken kwamen overeen met thalium. Zelfs het smeltpunt van 303 graden Celsius. Maar niet alleen boven

Vervolg hr. Keukenmeester:

Engeland en Schotland, ook in Spitsbergen is een ufo uit elkaar gespat. Daar heeft men ook brokstukken van gevonden. Dat waren twee Noorse marine-officieren. De heren heetten Brobdt en Tyllensen en die hebben die brokstukken gebracht naar een laboratorium in Oslo. Daar zijn ze onderzocht. Maar dit metaal vertoonde geen enkele overeenkomst met enig metaal dat men op aarde kent. Niet alleen in Europa, maar ook in Amerika zijn brokstukken gevonden. Dr. Wilbert Smith, de directeur van Project Magnet, heeft in juli 1960 niet minder dan 1500 kg van deze brokstukken gevonden. Hij dacht dat deze afkomstig waren van een groot ruimteschip, dat misschien al honderden jaren in de ruimte aanwezig zou zijn. Dit heeft hij kunnen constateren, omdat er micro-meteorieten op de wand aanwezig waren. Deze zelfde dr. Smith was in het bezit van een brokstuk, dat afkomstig was van een vliegende schijf die maar 60 cm. breed was, maar die werd geraakt door een militaire jager boven de staat Washington. Ook dit brokstuk heeft men aandachtig onderzocht en daarbij kwam men tot de conclusie, dat dit magnesium-orthosilicaat moest zijn, dus een verbinding tussen magnesium en silicium. Dus ook een zeer keiharde stof.

EINDE FILM

Presentator:

Een andere gast in onze vorige uitzending was mevrouw Netty de Bruyn Kops, die de ufo's als boodschappers van andere planeten ziet, die een beroep op de mensheid komen doen om af te zien van haat en geweld, de enige manier om een verschrikkelijke atoomramp te ontlopen. Zij ontleent deze opvatting voornamelijk aan de boeken van de Amerikaan George Adamski, die in de vijftiger jaren zei intensief contact met wezens van andere hemellichamen te hebben gehad. Voordat wij haar

Vervolg presentator:

de gelegenheid geven enkele vragen van kijkers te beantwoorden, tonen wij u nogmaals het 8 mm-film-pje uit onze vorige uitzending, dat van Adamski afkomstig is.

FILM

Presentator:

Waarom heeft Adamski eigenlijk nooit méér foto's en films en ander bewijsmateriaal van zijn ruimte-reizen meegebracht, want die hadden dan misschien iedere twijfel kunnen wegnemen?

Mevr. De Bruyn Kops:

Ja, meneer Van Belle, inderdaad heeft hij foto's gemaakt van die ruimteschepen hier op aarde, maar hij heeft ook bewijsmateriaal van Venus en Saturnus meegebracht. En dat is metaalschuim van een gerepareerde vliegende schotel, dat een legering bevat, die bij ons op aarde niet bekend is. Maar dat is nog te zien in Vista in Californië bij zijn vroegere medewerkers.

Presentator:

Er hebben verschillende mensen gevraagd: welke bewijzen zijn er nu voor, dat Adamski geen bedrieger en geen charlatan was?

Mevr. De Bruyn Kops:

Het is namelijk zo, dat op 20 november 1952, toen hij dus beweerde dat contact te hebben gehad in de woestijn, er rapporten verschenen zijn over vliegende schotels boven die woestijn op die datum. En die kan iedereen opvragen bij de Amerikaanse Luchtmacht in Washington.

Presentator:

Een andere vraag is: welke taal spraken die bemanningen van die ufo's nu met de aardbewoners?

Mevr. De Bruyn Kops:

In het geval van Adamski was dat Engels. Maar ze hebben aan boord van hun ruimteschepen instrumentarium, dat in staat is om elk geluid te registreren. Dat verschijnt dan op een scherm, een beeldscherm, in punten, lijnen en tekens. Daarop is een ander apparaat aangesloten en dat vertaalt het weer in geluid en het beeld ernaast. Dus wanneer het geluid, de trilling, - want alles in het universum is trilling - van een huis doorkomt (dus in welke taal dan ook) dan zit het beeld van dat huis ernaast. En op deze wijze leren zij dus onze taal, of welke taal dan ook, spreken. Het is eigenlijk een klein beetje te vergelijken met de manier waarop men doofstomme kinderen leert: door trilling en beeld.

Presentator:

Mevrouw De Bruyn Kops, waarom zoeken die wezens van andere planeten geen contact met integrale wetenschapsmensen als ze ons willen waarschuwen voor toekomstige rampen? Want dat mysterieuze rondvliegen dat ze nu doen, maakt alleen de verwarring maar groter en maakt misschien ook het risico groter dat er bij vergissing daarvoor een atoomoorlog zou kunnen uitbreken.

Mevr. De Bruyn Kops:

Ja, meneer Van Belle, daar zijn inderdaad veel mensen bang voor. Maar ik vind het een hele goede vraag, want het is dus zo, dat deze vraag in het Amerikaanse Congres gesteld is aan de minister van Defensie. Maar toen heeft de NORAD, het Amerikaanse luchtverdedigingscommando, hem laten weten, dat de manoeuvres van die vliegende schotels sterk afwijken van de bewegingen van de atoomraketten en vliegtuigen, aardse vliegtuigen. Dus wat dat betreft, daar hoeven we niet bang voor te zijn. En nu zou ik nog wel graag even willen zeggen, dat de tijd die vrij was om deze vragen te beantwoorden, te kort was om hier

Vervolg mevr. De Bruyn Kops:

behoorlijk op in te gaan, tenminste op de manier waarop ik dat graag zou willen. Ik kan alleen nog maar zeggen, dat wanneer de mensen vragen hebben, ze mij persoonlijk kunnen schrijven en dan zal ik met alle liefde antwoorden.

EINDE FILM

Presentator:

Dames en heren, er zijn erg veel mensen geweest die de boeken hebben gelezen van Von Däniken, van Peter Kolosimo en van al die andere schrijvers, die zich de laatste jaren hebben beziggehouden met de vraag of er in het verleden, in een ver verleden, astronauten, kosmonauten op onze aarde zijn geland. En die schrijvers zoals Von Däniken menen aanwijzingen daarvoor gevonden te hebben in allerlei archeologische vondsten. Er wordt zelfs gezegd, dat in de Bijbel sprake zou zijn van aanwijzingen die betrekking hebben op wezens uit de ruimte, die hun beschaving hier op aarde hebben gebracht of hebben geprobeerd te brengen. Een erg interessant probleem, waar pro en contra enorm over gediscussieerd wordt. Er zijn wetenschapsmensen, die zeggen: het is pure onzin om dat te geloven. Mijnheer Von Däniken was een enorme charlatan. Anderen zeggen: er zit wel wat in. We hebben hier een man in ons midden, de heer Van Praag, die erg veel van de geschiedenis van de Bijbel en van de archeologie afweet. Van Praag, ik zou jou nu eens willen vragen, kort en goed: waren naar jouw mening de goden kosmonauten, ja of nee?

Drs. Van Praag:

Dan zou ik zonder meer zeggen: nee, dat waren ze niet. Ik zou ook heel erg willen waarschuwen tegen de conclusies van Von Däniken, die overigens heel sterk aansluit op werk van de Amerikaan Sagan en de Rus Sjklovski, die dus veel eerder

Vervolg drs. Van Praag:

deze theorieën verkondigd hebben. Maar reeds in vorige eeuwen is het probleem naar voren gebracht: zijn er wezens van andere planeten of hemellichamen hier op aarde nedergedaald? Nu zou ik dit willen zeggen, dat alles wat Von Däniken, of praktisch alles wat Von Däniken en anderen archeologisch aanvoeren om die stelling te bewijzen, naar mijn overtuiging op bijzonder zwakke basis berust. Iets anders is het echter met de mythen der volkeren. Er zijn een aantal heel oude mythen, die wel degelijk aanknopingspunten geven voor een heel voorzichtig te hanteren mogelijkheid dat zo iets ooit gebeurd zou zijn, wat we natuurlijk niet helemaal mogen uitsluiten. En dan wijs ik bijvoorbeeld op het verhaal van Elia in de Bijbel, die met een vurige wagen naar de hemel ging. Er zijn ook grottekeningen gevonden, bijvoorbeeld in Afrika bij Tassili en in Californië, waarop reuzenfiguren met een merkwaardige gedaante voorkomen, die door figuren die in die hypothese willen geloven, dat wil ik er wel even aan toevoegen, wel eens in die richting geïnterpreteerd zijn. Het vraagstuk überhaupt van goden, reuzen en dwergen, zoals dat op het ogenblik in de wetenschap gesteld wordt, plaatst ons toch wel voor enige moeilijkheden. We weten dat in de Bijbel, Genesis 6:4 (het verhaal over de pre-Noachitische periode) met nadruk gesproken wordt over "de zonen der Goden, die zich met de dochteren der mensen vermengden" en dan staat er heel merkwaardig bij: "Dit is de tijd, dat er nog reuzen op aarde vertoefden". Een tekst waar oneindig veel over gediscussieerd is, vooral rond de vraag: waarom heeft men dat in de Bijbel laten staan? Over dat probleem zijn enorm veel boeken geschreven. Over het dwergenprobleem kunnen we op het ogenblik niet zo uitvoerig spreken. Ik wil wel nog even tussendoor erop wijzen, dat de enige archeologische vondst, die misschien wel interessant in dit verband is, de kaarsrechte wegen zijn die we in het Andesgebergte

Vervolg drs. Van Praag:

aangetroffen hebben en die we heel moeilijk kunnen verklaren als gefabriceerd door mensen hier op aarde, al weten we er geen andere verklaring voor en die in hun beeld enigszins lijken op atoomsporen, zoals we die bijvoorbeeld in de nevelkamer van Millikan kunnen waarnemen of op foto's met de elektronenmicroscop.

Presentator:

Mag ik je even onderbreken? Ik heb wel eens gehoord, dat men zegt dat deze sporen in het Andesgebergte startbanen van ruimteschepen zouden zijn geweest.

Drs. Van Praag:

Ja. Dat is dus iets waar ik verder geen enkel zinnig woord over zou weten te zeggen. Mij heeft het dus getroffen, dat inderdaad deze banen, die technisch heel moeilijk te verklaren zijn, een zekere overeenkomst vertonen met foto's die we op het ogenblik kennen van micro-structuren. En daarbij wil ik het eigenlijk helemaal laten. Ik wil ook even wijzen op iets wat Von Däniken wel vermeldt, nl. dat er dwerggraven in Siberië gevonden zijn van pygmoïde (dwergachtige, red.) wezens met geweldig grote hoofden, die wat beschrijving betreft sterk overeenstemmen met figuren, astronauten, waarvan tegenwoordig beweerd wordt dat zij zijn gezien.

Hr. Weverbergh:

Ufonauten, bedoelde u.

Drs. Van Praag:

Ja, ik bedoel ufonauten. Dat zijn natuurlijk ook astronauten, maar ik bedoel ufonauten.

Presentator:

Maar wat zijn nu ufonauten?

Drs. Van Praag:

De astronauten van ufo's. En ik bedoel dus niet astronauten zoals van de Apollo 16. Dus het is inderdaad merkwaardig, dat we deze figuren etnisch (volkenkundig, red.) heel moeilijk kunnen thuisbrengen. Maar dat zegt niets, want de etnische keten is nog niet gesloten. En we hebben daar ook in die graven merkwaardige stenen aangetroffen, waarvan Russische geleerden hebben aangetoond, dat ze aan hoge elektro-magnetische spanningen hebben blootgestaan. Als ik nu even naar dat reuzenprobleem terug mag gaan, dat eigenlijk een reuzeprobleem is, dan moeten we erop wijzen, vanuit de antropologie namelijk, dat het heel merkwaardig is, dat over de hele wereld verhalen voorkomen van reuzen, die van andere delen van het heelal op aarde gekomen zijn en dat al die reuzen met dezelfde naam aangeduid worden, namelijk met Og of Gog of Ogre of Magog. Men heeft daaruit willen afleiden, dat hierin misschien een benaming gegeven is zoals bij de Hottentotten, waar in de uitspraak of de klank, het basachtige geluid van deze reuzen zou worden nagebootst. Merkwaardig is ook, dat we uit de Keltische cultuur een heel oud schrift kennen, het zogenaamde Ogham-schrift (dat volgens overlevering ook weer aan een godheid, Ogma, wordt toegeschreven, die volgens de Kelten een reus geweest is) dat heel erg abstract aandoet voor een heel oude cultuur. Je zou je kunnen voorstellen, dat als wij op een andere planeet zouden komen, we op die manier de klanken zouden registreren. En dat is waarschijnlijk ook de oorsprong van het runenschrift geweest. Men heeft ook wel eens naar sporen gezocht tussen die oude reuzencultuur en de zogenaamde megalitische culturen, de grote steenculturen. Men heeft zelfs wel eens het vermoeden geuit dat Stonehenge een soort observatorium is, omdat uit computeronderzoeken gebleken is, dat het een vrij nauwkeurig beeld geeft van de sterrenhemel van heel lang

Vervolg drs. Van Praag:
geleden.

Presentator:
Wil je even vertellen wat Stonehenge is?

Drs. Van Praag:
Stonehenge is een groot megalitisch, dus een uit grote steenblokken bestaand monument in Zuid-Engeland. En het merkwaardige is dus, zoals uit deze figuur ook blijkt, dat computers hebben aangegeven, dat die stenen precies staan in de richting van bepaalde hemellichamen, wat je van een stenencultuur niet zo gauw zou kunnen verwachten. En men zou zich dus - ik zeg het met alle omzichtigheid - kunnen voorstellen, dat in een prehistorische tijd astronauten die uit een ander deel van het heelal gekomen zijn, reuzen hebben meegenomen om observatoria te bouwen. Maar ik zeg het: dit is toch dichterbij science fiction dan bij wetenschap.

Presentator:
Ik heb eens een keer gehoord, dat jodelen hier ook iets mee te maken heeft.

Drs. Van Praag:
Dat heeft men wel eens gedacht. Men heeft namelijk drie dingen die samen voorkomen: megalitische culturen, die grote stenen, kannibalisme en jodelen. Drie dingen, die we niet goed kunnen verklaren.

Presentator:
Een wonderlijke combinatie!

Drs. Van Praag:
Ja. En nu zou men dat kannibalisme kunnen verklaren - en ik geef het in dezelfde sfeer - uit het feit, dat deze figuren, die zonen der goden die op aarde kwamen en met de dochteren der men-

Vervolg drs. Van Praag:
sen getrouwd waren, op een bepaald ogenblik niet meer in staat waren op aarde te leven en begonnen hun eigen kinderen op te eten, zoals bijvoorbeeld in het verhaal van Klein Duimpje. En het is merkwaardig, dat Perrault (sprookjesverzamelaar uit de 17e eeuw, red.) die reus ook weer Ogre genoemd heeft.

Presentator:
Enge figuren vind ik dat maar. Heren, voordat ik aan het laatste onderwerp kom, wilde ik nog even één probleempje met u behandelen. Dat is de vraag: in de loop van de laatste twintig jaar zijn er nogal wat foto's gepubliceerd van afdrukken in de grond op plaatsen, waar volgens sommige mensen ufo's zouden zijn geland. Tonnenzware machines, verschroeiende aarde, verschroeid gras. Iemand heeft gezegd: als je nu gelooft, dat ufo's projecties zijn, zoals Van Praag de vorige keer heeft gezegd, waar komen dan die afdrukken vandaan? Als het dingen uit het heelal zijn, die werkelijk heel concreet zijn, dan zou het eventueel kunnen. Is dit nu betrouwbaar? Wat vindt meneer Weverbergh?

Hr. Weverbergh:
Ja, ik denk wel dat die afdrukken betrouwbaar zijn. Ik ben tot dat besluit gekomen na een rapport gelezen te hebben over een afdruk, die op het Plateau de Mariniën in Frankrijk zeer grondig onderzocht is geworden door de Franse gendarmerie, die trouwens zeer veel aandacht schenkt aan ufo's en door het Franse luchtleger. Die zaak is rond. Die afdruk is dus authentiek. Dus ik geloof, dat inderdaad die afdrukken, wanneer ze in verband gebracht worden met waarnemingen van ufo's, authentiek zijn. Of we die verder met projecties in verband moeten brengen - ik kom terug op een stelling die ik vorige keer heb gezegd en die ik nog eens wil onderstrepen: zolang we niet weten

Vervolg hr. Weverbergh:

wat ufo's zijn, zolang ze niet gemeten zijn, is iedere theorie in verband daarmee eigenlijk uit den boze en heeft geen enkele betekenis.

Presentator:

Geloof jij daarin, Chriet, in die afdrukken?

Drs. Titulaer:

Ik geloof er in feite niet in, nee. Ik denk dat we er een andere verklaring voor kunnen vinden. En er zijn ook erg weinig authentieke gevallen bekend en steeds is er dus wel iets merkwaardigs aan de hand. Overigens wilde ik nog één aanvulling vragen aan Weverbergh.

Presentator:

Ja, kort hoor.

Drs. Titulaer:

Ja. Hij formuleert namelijk een beetje omzichtig wat hij de vorige keer ook al deed, maar ik wil hem rechtstreeks vragen of hij nu nog gelooft, dat ufo's buitenaardse bezoekers zijn.

Hr. Weverbergh:

Ik heb eigenlijk nooit geloofd dat ufo's – ik heb het ook in mijn boek niet geponeerd – dat ufo's, zoals ik ze geloof en stel, buitenaardse dingen zijn. In mijn boek heb ik de totaliteit van het probleem behandeld. En onder de totaliteit van het probleem kun je niet uit zonder terug te keren op de buitenaardse oorsprong. Het hele Condon-rapport had als opdracht het verklaren van niet-verklaarbare verschijnselen. Verder, dat was de opdracht, kwam men heel het boek door altijd weer terug op: ja, maar het is geen bewijs van buitenaardse herkomst. Maar dat vraag ik ook niet. Dat is ook niet aan Condon gevraagd. Ik herhaal nogmaals: zolang men niet gemeten heeft wat de dingen zijn, is iedere theorie in verband daarmee

Vervolg hr. Weverbergh:

helemaal uit den boze en fout. Ik geloof dus niet – ik kán niet zeggen dat ik geloof dat ufo's buitenaards zijn, omdat ik niet wéét wat ufo's zijn.

Drs. Titulaer:

Nee, maar u onderschrijft daarmee de conclusie van Condon, die zegt dit ook: Ik heb deze dingen onderzocht en ik heb geen enkel bewijs gevonden, dat ze buitenaards zijn.

Hr. Weverbergh:

Dat onderschrijf ik ook, maar van de andere kant zegt Condon: Het is waarschijnlijk de moeite niet om het verder te onderzoeken, omdat de wetenschap er niet mee gediend zou zijn. En dát onderschrijf ik niet!

Presentator:

Heren, ik heb onderhand de neiging om krachtig met het hoofd op tafel te slaan, want de één zegt: ze komen wel uit de ruimte, de ander zegt: ze komen niet uit de ruimte, wel afdrukken, geen afdrukken. Ik denk dat de kijkers thuis ook wel met het probleem zitten. Want nu hebben we twee uitzendingen gehad en nu weten we eigenlijk nog niets. Er is een hoop gefilosofeerd, er is een hoop gepraat over deze zaken. Misschien dat de heer Van Praag, die ik het laatste woord in deze uitzending ga geven, toch nog even wat wil vertellen over die parapsychologische kant van de zaak, want daar zijn zo ontzettend veel brieven op binnengekomen. Een heleboel mensen hebben gevraagd (ik noem hier een paar dingen): kan het telekinese zijn (dus het bewegen op afstand zonder dat er een normale methode van beweging aan te pas komt)? Zouden ufo-waarnemers paranormaal begaafden kunnen zijn? Nu die dingen uit die andere werkelijkheid. Je hebt het de vorige keer gehad over "open", "half open" en "gesloten" werkelijkheid. Dat hebben mensen erg moeilijk gevon-

Vervolg presentator:

den. Misschien wil je dat nog eens even kort toelichten?

Drs. Van Praag:

Ja, maar mag ik dan toch even eerst nog iets anders zeggen?

Presentator:

Je mag alles.

Drs. Van Praag:

Als ik nu die verschillende publicaties over die ufo's bekijk - en ik meen dat ik er vrij onbevooroordeeld tegenover sta - dan kom ik eigenlijk tot de conclusie, dat we hier wel te maken hebben met een groot aantal waarnemingen, die op elkaar lijken en die de huidige natuurwetenschap niet verklaren kan.

Dat is dus de totaalindruk die voor mij overblijft. Het aantal niet te verklaren verschijnselen is statistisch te groot om te zeggen: er zal zo wel een verklaring voor gevonden kunnen worden. Dan kan ik twee kanten uit. Ik kan denken aan een uitbreiding van de natuurwetenschap door aan te nemen, dat er een groot aantal natuurverschijnselen zijn die de vorige niet opheffen, maar uitbreiden; dus: grotere snelheden, andere soort tijdsredeneringen, televisie of holografische beelden. Ik kan ook de kant uit van het paranormale waarnemen en aannemen, dat we hier te maken hebben met waarnemingen die buiten de gewone, normale waarneming vallen. Waarbij ik twee dingen met nadruk wil zeggen. In de eerste plaats zijn paranormale waarnemingen niet verbonden aan paranormaal begaafde mensen, maar kunnen door iedereen gedaan worden in paranormale omstandigheden. In de tweede plaats zijn een groot aantal paranormale ervaringen ook gewoon fotografeerbaar, zoals het ektoplasma.

Presentator:

Je mag niet zulke lelijke woorden gebruiken zonder ze te verklaren.

Drs. Van Praag:

Nou, dat ga ik dus vertellen. Er zijn dus buiten iedere discussie staande verschijnselen van mensen, die plotseling uit hun lichaam bepaalde, op lichamelijke vormen lijkende structuren teweegbrengen, die ook in staat zijn bewegingen te veroorzaken. Er is een bekend medium geweest in Zuid-Amerika, dat in staat was een tafel te bewegen zonder dat haar hand of haar benen daarbij te pas kwamen, maar dat deed door middel van een soort kunstmatige arm die uit haar lichaam kwam. Met andere woorden: het is dus denkbaar, dat er op een andere manier materie geproduceerd wordt.

Een ander probleem is, dat de wetenschap op het ogenblik op het standpunt staat, dat er tussen de gesloten waarneming van de mens die fantaseert en de open waarneming van de mens die zijn zintuigen gebruikt, tussengebieden bestaan, die voor de één wel en voor de ander niet waarneembaar zijn, die men niet als subjectief mag beschouwen, omdat een te groot aantal mensen in paranormale omstandigheden ze waarnemen. Dat zou bijvoorbeeld kunnen gelden voor waarnemingen van de ufonauten, die meestal door één of twee of drie mensen gedaan zijn.

Presentator:

Mag ik het eigenlijk hierbij laten, want het is een erg interessant verhaal en ik zou hier nog uren naar kunnen luisteren, maar ik moet het helaas afsluiten. Misschien dat we nog eens een keer in het volgende seizoen een apart programma aan dit hele probleem van die open en gesloten werkelijkheid kunnen wijden.

Drs. Van Praag:

Ja, dat is ook een zeer moeilijk probleem.

Presentator:

Ja, maar dat neemt niet weg, dat wij er toch wel een zinnig programma over zouden kunnen maken misschien.

Dames en heren, ik moet hier nu echt het onderwerp ufo definitief gaan afsluiten. Ik zou u vriendelijk willen verzoeken, vriendelijk én dringend, ons geen vragen en commentaren meer op deze kwestie toe te sturen. Als u eventueel nog wat verdere informatie wilt over ufo's, kunt u zich wenden tot het Space Center Andromeda, Wapserveestraat 398 in Den Haag en daar stelt men het erg op prijs als u een antwoordpostzegeltje wilt bijsluiten.

En het tekstboekje van vanavond met de volledige tekst en een zeer uitgebreide literatuurlijst kunt u vóór 11 mei en niet later, dames en heren, want dan kunnen we u waarschijnlijk niet meer helpen, vóór 11 mei per briefkaart bij ons aanvragen.

Naast de normale frankering van een kwartje moet u f. 1,50 aan geldige postzegels bijplakken. Dus nogmaals: een briefkaart met in totaal f. 1,50 plus een kwartje gefrankeerd.

Belgische kijkers moeten ons in een brief drie internationale antwoordcoupons, samen ter waarde van 24 F. zenden. En ik geef u maar weer het adres: Zienswijze - N.O.S., Postbus 4000 in Hilversum. En het duurt ongeveer een maand voordat u het boekje ontvangt.

Onze volgende Zienswijze-uitzending, dames en heren, vindt plaats over drie, dus niet over vier, maar over drie weken en wel op zondagavond 21 mei, op pinksteravond. Wij vragen dan uw speciale aandacht voor een onderwerp waarmee kerkelijken en buiten-kerkelijken bijna dagelijks worden geconfronteerd, namelijk: de tegenstellingen binnen de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland.

Vervolg Presentator:

Wat is er toch met die R.K. Kerk aan de hand?

De N.O.S.-radio besteedt hieraan aandacht op zaterdagmiddag 20 mei om kwart over 5 en Zienswijze, ik zei het u net, op zondagavond 21 mei, pinksteravond.

Mag ik tegen u zeggen: tot de volgende keer.

ADRESSEN

Mevrouw J. de Bruyn Kops, Otterlostraat 25,
Den Haag.

Enkele particuliere Ufo-organisaties in Nederland:

Nederlands Onderzoek Bureau voor Ongeïdentificeerde Vliegende Objecten (Nobovo), Moleneind Z. z. 69, Drachten.

Stichting Space Center Andromeda, Wapserveenstraat 398, Den Haag. (Antwoordpostzegel bijsluiten)

Ufo-Contactgroep Nederland, Beeklaan 431, Den Haag. (Antwoordpostzegel bijsluiten)

Literatuurlijst: (er moest een - tamelijk willekeurige - keuze worden gedaan uit de zeer grote hoeveelheid literatuur. Red.)

* speciaal vermeld op verzoek van drs. Chr. Titulaer.

a) Rapporten e. d.

- * L.E. Catoe Ufo's and related subjects: An annotated Bibliography (U. S. Government Printing Office, Washington '69). Bevat ruim 1600 titels van boeken en tijdschriften
- * Dr. E.U. Condon Final Report of the Scientific Study of Unidentified Flying Objects by the University of Colorado under contract to the United States Air Force (Bantam Book N. Y. '69)
UITVERKOCHT!
- * R.H. Hall The Ufo Evidence (Nicap, Washington, '64)
- * - Hearings before the Committee on Science and Astronautics U. S. House of Representatives-Nineteenth Congress Second Symposium on Ufo's (U. S. Government Printing Office, Washington, '68)
U. S. A. F. Projects Grudge and Bluebook Reports 1-12 (Nicap, Washington, '68)

b) Overige literatuur

- G. Adamski Flying Saucers have landed (British Book Center, New York)
- Inside the spaceships (Spearman, London)
- Flying Saucers farewell (Schuman, New York)

G. Adamski 100 questions and answers
 - Cosmic Philosophy
 - Telepathy (de laatste 3 boeken zijn verkrijgbaar bij Adamski Foundation, 314 Lado de Loma Drive, Vista, California)

Ch. Bowen The Humanoids (Spearman, London)

P. Coll Hebben zij gelijk? (Kluwer, Deventer)

F. Edwards Vliegende schotels (Paris, A'dam)

Dr. R. Elmayer von Vestenbrugg Eingriffe aus dem Kosmos (Bauer, Freiburg i.Br.)
 H. Elsässer e. a. Zijn wij wel alleen in de kosmos? (Hollandia, Baarn)

J. Herrmann Das falsche Weltbild; Astro-nomie und Aberglaube (Kosmos Verlag, Stuttgart)

I. Hobana/J. We-verbergh Ufo's in Oost en West I (Kluwer, Deventer)
 I. Hobana/J. We-verbergh Ufo's in Oost en West II (verschijnt in de loop van '72)

J. A. Keel Ufo's, Operatie Paard van Troje (Gottmer, Haarlem)

D.E. Keyhoe The Flying Saucers are real (Fawcett, New York)
 - Flying Saucers from Outer Space (Perma Books, New York)
 - The Flying Saucer Conspi-racy (Holt, New York)
 - Flying Saucers - Top secret (Holt, New York)

P. Kolosimo Schaduwen op de sterren (Hollandia, Baarn)
 - Zij kwamen van andere pla-neten (Hollandia, Baarn)

* Dr. D. H. Menzel Flying Saucers (Harvard Univ. Press, Cambridge U.S.A.)

A. Michel Pour les soucoupes volan-tes (Berger-Levrault, Nan-cy)

Dr. M. Minnaert De natuurkunde van het vrije veld (2 dln. Thième, Zut-phen)

J. Pahl Sterrenmensen zijn onder ons (Meulenhoff, Baarn) (verschijnt voorjaar '72)

A. Ribera El gran enigma de los pla-tillos volantes (Pomaire, Barcelona)

G. R. Steinhäuser Terug naar de Goden (Lui-tingh, Laren)

J. Vallée Passport to Magonia (Spear-man, London)

Dr. P. J. Zwart Het Mysterie Tijd (Van Gor-cum, Assen)

De volgende boeken zijn een keuze uit een gro-te hoeveelheid door Meulenhoff Bruna N.V. ge-importeerde Engels-talige pockets:

J. David The Flying Saucer Reader (Signet)

F. Edwards Flying Saucers: here and now! (Bantam)

J. G. Fuller Aliens in the Skies (Ber-keley Medallion)

J. A. Greenfield The Ufo-Report (Lancer)
 H. Haber Brüder im All (Rowohlt, Hamburg)

Dr. C. G. Jung Flying Saucers (Signet)
 B. le Poer Trench The flying Saucer Story (Ace)

C. E. Lorenzen Flying Saucers (Signet)
 Ufo's, the whole story (Signet)

E. J. Ruppelt	The report on Ufo's (Ace)
D. R. Saunders/ R. Harkins	Ufo's ? Yes! (Signet)
* W. Sullivan	We are not alone (Signet)
J. Vallée	Anatomy of a phenomenon (Ace)
-	The official Guide to Ufo's (Ace)

Beeldstroken over ufo's zijn verkrijgbaar bij
het Centraal Projectie- en Lichtbeelden Insti-
tuut (p. a. Werkgroep Audio-Visuele Media,
Postbus 99, Driebergen)

